



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Milana Chmelíčka a soudců JUDr. Ivy Březinové a Mgr. Martina Jachury v právní věci žalobce: P ■■■ S ■■■ nar. ■■■■■, bytem ■■■■■ zast. Mgr. Zbyňkem Babíkem, advokátem se sídlem Brno, Příkop 8, proti žalovanému: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti** se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, o zaplacení 1,123.500,00 Kč s přísl., o odvolání žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 21. března 2014, č.j. 12 C 34/2013-156,

t a k t o :

- I. **Rozsudek soudu I. stupně se ve výroku I/ m ě n í jen tak, že žaloba ohledně 20.000,00 Kč s příslušenstvím se zamítá, ohledně zbývajících 10.000,00 Kč s příslušenstvím se rozsudek p o t v r z u j e .**
- II. **Žalovaný je povinen nahradit žalobci náklady řízení před soudy obou stupňů ve výši 36.746,- Kč k rukám právního zástupce žalobce do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.**

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud I. stupně výrokem I/ uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 30.000,00 Kč se 7,05% úrokem z prodlení ročně z této částky od 17.5.2013 do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku. Výrokem II/ žalobu, již se žalobce domáhal zaplacení částky 1,093.500,00 Kč se 7,05% úrokem z prodlení ročně z této částky od 17.5.2013 do zaplacení, zamítl a rozhodl o povinnosti žalovaného zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 28.098,00 Kč do patnácti dnů od právní moci rozsudku.

Takto soud rozhodl o žalobě, kterou se žalobce domáhal zaplacení výše uvedené částky představující zadostiučinění za nemajetkovou újmu spočívající v nezákonném vedení trestního stíhání žalobce, které bylo zahájeno záznamem Policie České republiky ze dne 5.5.2010 o sdělení podezření pro přečin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru dle § 208 odst. 1, 2 trestního zákona. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 20.3.2012 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 22.5.2012 byl žalobce zproštěn obžaloby dle ustanovení § 226 písm. b/ trestního řádu, neboť skutek, pro který byl žalobce trestně stíhán, není trestným činem. Za přiměřené zadostiučinění považoval žalobce částku 1.500,00 Kč denně, a jelikož trestní stíhání trvalo 749 dní, požadoval 1,123.500,00 Kč.

Žalovaný navrhoval zamítnutí žaloby s tím, že za adekvátní zadostiučinění považuje konstatování nezákonného rozhodnutí ve spojení se zprošťujícím rozhodnutím. Namítl taktéž promlčení žalobcova nároku.

Po provedeném dokazování vyšel soud I. stupně ze zjištění, že žalobci bylo záznamem Policie České republiky ze dne 5.5.2010 sděleno podezření a zahájeno trestní stíhání pro přečin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru dle § 208 odst. 1, odst. 2 trestního zákona, kterého se měl dopustit užíváním družstevního bytu. Téhož dne byl žalobce vyslechnut s tím, že uvedl, že je nadále držitelem členských práv k bytu a že dne 30.4.2010 podal určovací civilní žalobu. Trestním příkazem z 27.5.2010 byl žalobci uložen trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců podmíněně odložený na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců. Rozsudkem ze dne 23.11.2009 Městský soud v Brně uznal žalobce vinným tímto trestným činem a uložil mu trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců podmíněně odložený na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců. K odvolání žalobce krajský soud rozsudkem ze dne 26.4.2011, č.j. [redacted] napadený rozsudek městského soudu zrušil a rozhodl o vině žalobce s tím, že mu rovněž uložil trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců podmíněně odložený na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců. K dovolání žalobce Nejvyšší soud ČR usnesením ze dne 23.11.2011, č.j. [redacted], rozsudky Městského soudu i Krajského soudu v Brně zrušil a věc jim vrátil k dalšímu řízení s tím, že v zásadě jde o občanskoprávní spor ohledně podmínek zániku užívacího práva žalobce. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 20.3.2012, č.j. [redacted], byl žalobce zproštěn obžaloby dle § 226 písm. b/ trestního řádu, neboť skutek, pro který byl trestně stíhán, není trestným činem. Soud dle odůvodnění dospěl k závěru, že jakkoliv žalobce neoprávněně bránil v užívání bytu oprávněným uživatelům (tuto otázku si dle závazného názoru Nejvyššího soudu posoudil jako předběžnou), nejedná se o trestný čin, neboť dosud není k dispozici meritorní rozhodnutí civilního soudu o povinnosti žalobce byt vyklidit. Jedná se o otázku civilního práva. Proti rozsudku podal odvolání státní zástupce, přičemž usnesením krajského soudu ze dne 22.5.2012, č.j. [redacted] jenž nabyl právní moci 22.5.2012, bylo odvolání státního zástupce zamítnuto. Žalobu podal žalobce k soudu dne 15.2.2013.

Z výslechu žalobce soud zjistil, že předmětné trestní stíhání mělo nezanedbatelný vliv na jeho zdraví, přičemž bere antidepresiva, cítil od sousedů opovržení, došlo k narušení rodinných vazeb s jeho bratrem a přišel o přátele. Žalobce pečuje o svého invalidního otce – jedná se o těžce zdravotně postiženou osobu a držitele průkazu ZTP z 27.4.2011, s nímž sdílí společnou domácnost. Žalobce se dne 16.11.2012 obrátil na žalovaného se žádostí o poskytnutí peněžitého zadostiučinění za nemajetkovou újmu, žalovaný přiznal žalobci zadostiučinění ve formě konstatování nezákonného rozhodnutí, zadostiučinění v penězích žalobci nepřiznal.

Na základě těchto zjištění soud I. stupně dospěl k závěru, že nárok žalobce není promlčen, neboť žaloba byla k soudu podána před uplynutím šestiměsíční promlčecí doby stanovené v § 32 odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb. Dále dospěl k závěru, že nárok na náhradu škody – poskytnutí zadostiučinění způsobené zahájením trestního stíhání, jež neskončilo pravomocným odsouzením, je třeba v zásadě posoudit jako nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím. Jedná se o typicky nezákonné zahájení a následné vedení trestního stíhání bez dalšího, neboť žalobce byl obžaloby zproštěn dle § 226 písm. b/ trestního řádu, neboť skutek, pro který byl žalobce trestně stíhán, není trestným činem a zproštění obžaloby má stejné důsledky jako zrušení nezákonného rozhodnutí dle § 8 odst. 1 zákona. Soud tak shledal existenci odpovědnostního titulu spočívajícího v nezákonném rozhodnutí. Pokud jde o vznik nemajetkové újmy z důvodu zahájení a vedení trestního stíhání, imateriální újma musí být z důvodu trestního stíhání v řízení prokázána (rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 2555/2010 a 30 Cdo 4280/2011). Účastnickým výsledkem žalobce bylo prokázáno, že trestní stíhání mělo nezanedbatelný vliv na jeho zdraví, když bere antidepressiva, žalobce cítil od sousedů opovržení, došlo k narušení rodinných vazeb s bratrem, přišel o přátele. Jakkoliv žalobce nebyl v průběhu trestního stíhání omezen na osobní svobodě a jeho trestnímu stíhání se nedostalo mediální publicity, prokázal, že se informace o vedení trestního stíhání dostala do sociálního okolí žalobce. Lze tak dovodit jisté snížení žalobcovy reputace a dobré pověsti. Jakkoliv žalobci hrozil nepodmíněný trest odnětí svobody již s ohledem na jeho trestní minulost, kdy nikdy nebyl pravomocně odsouzen, nutno na něj hledět jako na netrestaného, a vzhledem k níjak zásadní výši trestní sazby jen teoreticky, dospěl soud k závěru, že žalobci nemajetková újma spočívající v zásahu do jeho osobnostních práv zahájením a vedením trestního stíhání vznikla. Za adekvátní odškodnění považoval částku 30.000,00 Kč, neboť se mu nejevilo dostačujícím pouhé konstatování porušení práva. Soud I. stupně nepřihlédl k tomu, že proti žalobci bylo vedeno několik trestních řízení, a to s ohledem na jejich výsledek, neboť ve všech těchto trestních řízeních byl viny zproštěn. S ohledem na předvídatelnost soudních rozhodnutí vyšel z výpočtu již judikaturou ustáleného pro nepřiměřenou délku řízení. Výši odškodnění vypočetl dle rovnice 15.000,00 Kč za každý rok řízení, kterou na jedné straně ponížil o 20 % odpovídajících níjak zvláště dlouhé době stíhání žalobce, kdy ve věci rozhodovaly soudy tří stupňů, a na druhé straně ji zvýšil o 20 % odpovídající žalobcem prokazaným následkům v jeho osobnostní sféře. Soud neposoudil jako kritérium pro navýšení či snížení povahu věci, a to za situace, kdy trestní postih nehrozil vysoký a reálně hrozil jen podmíněně odložený, toto je však vyvažováno tím, že žalobce podmíněný trest odnětí svobody skutečně částečně „vykonával“. Žalobci též přiznal úroky z prodlení dle § 517 odst. 1, 2 obč. zák. od data, kdy marně uplynula šestiměsíční lhůta určená k předběžnému projednání nároku.

O nákladech řízení rozhodl soud dle § 142 odst. 3 o.s.ř. a přiznal žalobci náklady sestávající z odměny ve výši 18.600,00 Kč za šest úkonů právní služby po 3.100,00 Kč, šesti režijních paušálů po 300,00 Kč, vlastních nákladů žalobce ve výši 994,00 Kč (poštovné a cesta veřejnou dopravou žalobce k jednání soudu konanému dne 21.1.2014, 11.3.2014 a k vyhlášení rozsudku dne 21.3.2013, náhradu za čas strávený zástupcem žalobce na cestě k jednání ve výši 1.000,00 Kč za 10 půlhodin a dále 1.000,00 Kč za čas strávený zástupcem žalobce cestou k dostavení se do místa jednání a pět plus 21% DPH.

Rozsudek napadl včasným odvoláním žalovaný, a to ve vyhovujícím výroku o věci samé a výroku o nákladech řízení. Namítal, že nesouhlasí se závěrem soudu I. stupně, že žalobce prokázal vznik nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním vedeným u Městského soudu v Brně pod sp.zn. [REDAKCE] v takové míře, aby bylo namíste poskytnout žalobci odškodnění v peněžní formě. Z účastnické výpovědi žalobce se sice

podává, že žalobce má zdravotní problémy, došlo k narušení jeho vztahů s bratrem, měl sebevražedné sklony atd., nicméně žalobce také uvedl, že uvedené zdravotní problémy má již od roku 2001, přičemž předmětné trestní stíhání bylo zahájeno až v roce 2010. Žalobce dále uvedl, že jen u Městského soudu v Brně vede 20–25 soudních řízení, dále také správní řízení a několik řízení o poskytnutí odškodnění dle zákona č. 82/1998 Sb. u Obvodního soudu pro Prahu 2. Ve své výpovědi dále uvedl, že již v roce 2001 se chtěl oběsit, nakonec se rozhodl bránit a začal podávat žaloby i trestní oznámení. Pokud tedy žalobce cítí opovržení od sousedů a například také od poštovní doručovatelky, když mu opakovaně doručuje úřední dopisy, nelze mít za to, že toto opovržení a soudní obsílky se vztahují pouze k jednomu řízení, konkrétně k namítanému trestnímu stíhání. Také uvedl, že v době zahájení předmětného trestního stíhání už měl plný invalidní důchod, na jeho zdravotní stav tedy nemělo zásadní vliv jedno z mnoha soudních řízení, které bylo zahájeno až v roce 2010. Konstatoval, že tvrzená a částečně prokázaná nemajetková újma žalobci sice vznikla, nicméně nevznikla v příčinné souvislosti s trestním stíháním vedeným u Městského soudu v Brně pod sp.zn. [REDAKCE] ale vznikla v důsledku celého komplexu soudních (civilních, trestních i správních) řízení, kterých se žalobce aktivně účastní již od roku 2000. Vzniklá imateriální újma nedosahuje takové intenzity, aby ji bylo možno odškodnit poskytnutím zadostiučinění v penězích, kdy navíc bylo prokázáno, že předmětné trestní stíhání netrvalo nepřiměřeně dlouhou dobu, nebylo medializováno, žalobce nebyl vazebně stíhán. Za odpovídající formu odškodnění žalovaný i nadále považuje provedené konstatování ve spojení s vydáním zprošťujícího rozsudku. Navrhoval, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně změnil tak, že se žaloba co do částky 30.000,00 Kč zamítá.

Žalobce k odvolání žalovaného uváděl, že je pravdou, že vede celý komplex civilních, trestních a správních řízení, nicméně vedení civilního soudního řízení je z pohledu vzniku nemajetkové újmy naprosto nesrovnatelné s trestním stíháním, neboť nejsou ohrožena jeho základní lidská práva. Jeho pověsti pak bezesporu daleko více škodí opakované zaslání zásilek, na kterých je jako odesílatel označena Policie České republiky či státní zastupitelství, než zaslání obsílek od civilního soudu. Zdůrazňoval, že trestní stíhání má na psychiku každé stíhané osoby vždy velmi nepříznivý vliv, přičemž trestní stíhání negativně působí na psychiku stíhané osoby pravidelně daleko více než probíhající občanskoprávní řízení. Za situace, kdy podle stávající judikatury se v případech odškodňování nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku občanskoprávního řízení běžně za jeden rok trvání občanskoprávního řízení přiznává zadostiučinění ve výši 15.000,00 – 20.000,00 Kč, má žalobce za to, že pokud mu za více než dva roky trestního stíhání bylo soudem I. stupně přiznáno peněžité odškodnění 30.000,00 Kč, rozhodně se nejedná o odškodnění nepřiměřené. Předmětné trestní řízení navíc neprobíhalo standardním způsobem, neboť nelze považovat za standardní, aby byl žalobce pravomocně odsouzen soudy I. a II. stupně pro spáchání trestního činu, kterého se nedopustil, a už vůbec nelze považovat za standardní, kdy poté, kdy co Nejvyšší soud ČR předchodí odsuzující rozhodnutí zruší jako nezákonná a udělí soudům nižšího stupně závazný pokyn, podal státní zástupce proti zprošťujícímu rozsudku soudu I. stupně odvolání. Skutečnost, že vůči žalobci byla v předmětném období vedena tři trestní stíhání, která se nakonec ukázala být vesměs neoprávněná (ve dvou případech byl zproštěn obžaloby a v jednom bylo trestní stíhání zastaveno), podstatně zvyšuje závažnost újmy způsobené předmětným trestním stíháním. Navíc s ohledem na údajné tři trestné činy hrozil žalobci daleko závažnější trest než v případě, kdy by byl stíhán pouze pro trestný čin jediný. Navrhoval, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně jako věcně správný potvrdil.

Z podnětu podaného odvolání přezkoumal odvolací soud rozsudek ve výrocích odvoláním napadených (§ 212, § 212a o.s.ř.), zopakoval dokazování listinami založenými účastníky před soudem I. stupně a poté dospěl k závěru, že odvolání je částečně důvodné.

Dle § 7 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím mají účastníci řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, z něhož jim vznikla škoda.

Dle § 31a odst. 1, 2 zákona bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.

Mezi účastníky nebylo sporu o základu nároku žalobce, vycházejícího z citovaného ustanovení na podkladě skutečnosti, že žalobce byl po proběhlém trestním stíhání obžaloby v celém rozsahu zproštěn. Závěr, že zproštění obžaloby má co do nároku z nezákonného rozhodnutí dle § 7 odst. 1 zákona stejné důsledky jako zrušení pravomocného usnesení o zahájení trestního stíhání, je v soudní judikatuře již dlouhodobě ustálen. Žalobci tak přísluší zadostiučinění za nemajetkovou újmu, ohledně níž soud I. stupně správně dovodil, že ji nelze odčinit toliko konstatováním porušení práva. Trestní řízení samo o sobě představuje natolik zásadní negativní zásah do života obviněného, že pro reparaci jeho následků v osobnostní sféře nemůže pouhé konstatování porušení práva, byť spojené s omluvou, postačovat.

Zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, je normou s relativně neurčitou hypotézou, která tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého a předem neomezeného okruhu okolností. Soudy při stanovení formy či výše zadostiučinění vycházejí především z povahy trestní věci, též z délky trestního stíhání a především z dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozeného. Forma a přiznaná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tj. její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva namísto pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat (viz rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 30 Cdo 2813/2011, publikovaný ve Sbírce pod č. 122/2012).

Judikatura též dovodila (např. rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 30 Cdo 2256/2011), že není možné výši odškodnění nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním, které skončilo zastavením nebo zproštěním obžaloby, odvozovat od určité (výchozí) částky za měsíc či rok trestního stíhání. Jediným jednotícím prvkem je zde požadavek, aby soudem přiznané zadostiučinění odpovídalo obecné slušnosti.

V daném případě soud I. stupně při stanovení výše odškodnění sice nesprávně vycházel z výchozí částky 15.000,00 Kč za rok vedení trestního řízení a poté základní částku 30.000,- Kč zvyšoval a snižoval, jak tomu bývá v případech nepřiměřené délky řízení. Nicméně správně přihlédl k povaze trestní věci, kdy předmětem trestního stíhání byl přečin neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru, i s na výši trestu, která žalobci hrozila, resp. která mu byla uložena (podmíněný trest odnětí svobody ve výši šest měsíců s odkladem na osmáct měsíců), i k délce trestního řízení (2 roky, rozhodovali

3 stupně soudní soustavy). Nesprávně při zkoumání především dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry žalobce vyšel pouze z výpovědi žalobce a nepřihlédl k dalším skutečnostem, které vyplývaly z listinných důkazů založených účastníky.

Odvolací soud proto dokazování doplnil usnesením Městského soudu v Brně ze dne 28.6.2012, sp.zn. [redacted] rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 21.2.2013, sp.zn. [redacted] a rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 31.5.2004, sp.zn. [redacted] a dospěl k závěru, že ne všechny zásahy do osobnostní sféry žalobce byly způsobeny předmětným trestním stíháním. Pokud jde o narušení rodinných vazeb s bratrem, ty zajisté byly narušeny incidentem, který se mezi bratry odehrál dne 2.9.2010, při kterém došlo nejen ke slovní potyčce, ale i ke zranění účastníků. I tento incident se zajisté odrazil v poškození dobré pověsti žalobce. Soud I. stupně zcela správně přihlédl k tomu, že žalobce nebyl během trestního stíhání omezen na osobní svobodě a jeho trestnímu stíhání se nedostalo mediální publicity. Odvolací soud též přihlédl k ne zcela standardnímu chování žalobce, pokud jde o předmětný družstevní byt (žalobce si vyzvedl formulář o převodu členských práv a povinností k družstevnímu bytu, nechal si na něm ověřit svůj podpis, ač tento formulář dle jeho tvrzení byl prázdný), a je nutno přihlédnout i k tomu, že do osobnostní sféry žalobce zasáhla i další dvě trestní stíhání, která byla proti němu vedena v předmětném období. Nelze tedy v žádném případě uzavřít, že by se samotné předmětné trestní stíhání podílelo na tak velkém zásahu do osobnostních práv žalobce, že by mu příslušelo odškodnění v částce 30.000,00 Kč. S ohledem na všechny okolnosti daného případu a s přihlédnutím k zákonným kritériím, která je soud povinen při posuzování výše a formy imateriálního zadostiučinění zvažovat, dospěl odvolací soud k závěru, že zjištěným okolnostem daného případu lépe vyhovuje odškodnění imateriální škody částkou 10.000,00 Kč.

S ohledem na výše uvedené odvolací soud změnil rozsudek soudu I. stupně ve vyhovujícím výroku tak, že žalobu ohledně dalších 20.000,00 Kč zamítl, jinak jej v rozsahu částky 10.000,00 Kč s příslušenstvím jako věcně správný potvrdil.

Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 142 odst. 3 a § 224 odst. 2 o.s.ř. Soud I. stupně zcela správně při stanovení výše odměny za jeden úkon vyšel z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 3378/2013, dle kterého odměna advokáta za zastupování v řízení, jehož předmětem je náhrada nemajetkové újmy za nesprávný úřední postup či nezákonné rozhodnutí ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., se vypočte z tarifní hodnoty stanovené podle § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb. a správně přiznal žalobci náklady za právní zastoupení v celkové výši 28.098,- Kč. Před odvolacím soudem náleží žalobci náhrada za 2 úkony právního zastoupení po 3.100,- Kč, 2x režijní paušál po 300,- Kč, 21% DPH a jízdné Praha – Brno tam a zpět 2x 210,-Kč, celkem 36.746,- Kč (28.098 + 8.648).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné.

V Praze dne 21. října 2014

Za správnost vyhotovení:
Marta Vyhnalová

JUDr. Milan Chmelíček, v. r.
předseda senátu